

สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นนนทบุรี : ความสืบเนื่องและการเปลี่ยนแปลง

ขจรศักดิ์ เจ้ากรมทอง¹

บทคัดย่อ

ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัย เพื่อศึกษาลักษณะทางกายภาพของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นจังหวัดนนทบุรีโดยเลือกศึกษาแหล่งที่ตั้งชุมชนที่มีลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรม ทั้งวิถีชีวิตและการดำรงอยู่ศึกษาลักษณะของการตั้งถิ่นฐานของชุมชนและ ลักษณะทางกายภาพ ของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นนั้น ๆ และศึกษาองค์ประกอบของชุมชน ทั้งทางด้านสังคม ศาสนา ประเพณี ความเชื่อ ผ่านรูปแบบทางสถาปัตยกรรมในการวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาถึงสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นนนทบุรีในรูปแบบของเรือนพักอาศัยเดิมเป็นหลัก

ผลการวิจัยพบว่า สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นนนทบุรี มีความเปลี่ยนแปลงแบบค่อยเป็นค่อยไป มีวิวัฒนาการอันดีงาม สอดคล้องไปกับสภาพแวดล้อม และธรรมชาติอันเป็นที่ตั้งของเรือน แต่ทั้งนี้จากปัจจัยภายนอกหลาย ๆ อย่าง และกระแสความเปลี่ยนแปลงจากสังคมเมืองที่มีกำลังมาก ทำให้เรือนพื้นถิ่น ในปัจจุบันเกิดการเปลี่ยนแปลงตามสภาวะการณดังกล่าวออกไปหลายรูปแบบโดยที่ปัจจัยทางสภาพแวดล้อมเป็นเหตุผลสำคัญในลำดับรองลงไป เพราะเหตุว่าในบางท้องถิ่น กิจกรรมและสภาพแวดล้อมเดิมของตนกลับไม่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบเรือน และวิถีชีวิตของผู้คนในอดีตที่เคยเป็นมาอีกต่อไป ทั้งนี้แสดงให้เห็นถึงความแข็งแกร่งของวิถีชุมชน และความยั่งยืนของเรือนมีน้อย ไม่อาจต้านทานต่อกระแสความเปลี่ยนแปลง ลักษณะการเปลี่ยนแปลงของเรือนจากอดีตจนถึงปัจจุบันจึงแบ่งออกได้เป็นสองลักษณะตามรูปแบบทางกายภาพ คือ

- การเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบต่างๆโดยยังคงเค้าของรูปลักษณ์องค์ประกอบเดิม
- การเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบ โดยมีได้คงเค้าลักษณะของรูปแบบเดิม

คำสำคัญ: สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น, ความสืบเนื่อง, การเปลี่ยนแปลง

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์และสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์นนทบุรี

Nonthaburi Vernacular Architecture : Continuity and Change

Kajohnsak Chaokromthong¹

Abstract

The objectives of research were to study physical nature of architecture of Nonthaburi province in a selected community that had a unique social and cultural way of life and living, to study the characteristics of settling and physical nature of regional architecture of its community, and to study the social, religious, traditional and believe aspects of the community through architecture.

The research pointed out that Nonthaburi Vernacular Architecture was on the process of gradual change and had evolved nicely along with environment and nature that the houses were situated. Moreover, many external factors and the changes in urban society had strong influence on the native houses. Environmental factor was the second most important factor that influenced the change of house styles and way of life of the people. Norms and house styles that could not resist have undergone changes. The changes of houses from the past to the present could be seen in 2 physical types, namely:

- The changes of some components, but main styles were still retained, and
- The changes of both components and traditional styles

Key words: Vernacular architecture, Continuity, Change

¹Lecturer, Department of Architecture, Faculty of Engineering and Architecture, Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi Nonthaburi.

บทนำ

การศึกษาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นนนทบุรี โดยการอาศัยด้วยความเป็นชุมชนที่เกิดจากการตั้งถิ่นฐาน มานาน มีประวัติความเป็นมาหลากหลาย ผ่านพันธุ ความเปลี่ยนแปลงของชุมชน ที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่และสถาปัตยกรรมที่เกิดขึ้น ควรแก่การศึกษาเช่น ที่อยู่อาศัย วัด ประเพณีที่เกี่ยวข้อง วัฒนธรรมและวิถีชีวิต อันมีสภาพแวดล้อมของชุมชน และสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นเป็นตัวเชื่อมโยงเมื่อทำการศึกษา จึงได้พบว่าสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นนนทบุรี เป็นสถาปัตยกรรมแห่งวิถีชีวิต ทั้งที่มีอยู่แต่เดิม ทั้งความเป็นชาวสวนผลไม้ สะท้อนออกมาเป็น บ้านเรือนที่สร้างกันเรียบง่าย อยู่ในสวนผลไม้ จากอดีต จนถึงปัจจุบันก็ยังหลงเหลือให้เห็นอยู่ แต่มีการปรับปรุงเพิ่มเติม เพื่อประโยชน์ต่อการใช้สอย และตามวิถีชีวิตที่มีการพัฒนาเพิ่มเติม และความเกี่ยวข้องของชุมชน ที่ต้องมีการพึ่งพาอาศัยกัน ความเกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม การดำรงอยู่ของความเป็นชุมชนเหล่านี้ สะท้อนออกมาให้เห็นถึงภาพแห่งกาลเวลาได้อย่างเด่นชัด โดยการมีเพื่อนบ้านที่ดี มีชุมชนที่ดี มีน้ำใจไมตรีให้แก่กัน ชุมชนก็ย่อมเข้มแข็ง มีแต่ความสุข มีวิถีชีวิตที่งดงาม ซึ่งหากไม่ได้ไปศึกษาและลงไปสัมผัสกับวิถีชีวิตของชาวนนนทบุรี ตามหลากหลายชุมชนแล้ว อาจไม่รู้เลยว่า สิ่งเหล่านั้นยังหลงเหลืออยู่หรือไม่ และจะรักษาไว้ให้อยู่คู่กับเมืองนนทบุรีได้อย่างไร การศึกษาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นนนทบุรี จึงมุ่งศึกษาถึงจุดกำเนิดของเมือง และสถาปัตยกรรมแห่งวิถีชีวิต เพื่อผสมผสานสิ่งต่าง ๆ ร้อยเรียงกัน ให้เห็นถึงรูปแบบของสถาปัตยกรรมแห่งวิถีชีวิตของชาวนนนทบุรีและผสมผสานเข้ากับกาลเวลาที่จะล่วงผ่านไปเพื่อให้สิ่งดี ๆ เหล่านี้ยังคงอยู่

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาลักษณะรูปแบบของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นจังหวัดนนทบุรีโดยเลือกศึกษาแหล่งที่ตั้งชุมชนที่มีลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรม ทั้งวิถีชีวิตและการดำรงอยู่
2. ศึกษาลักษณะของการตั้งถิ่นฐานและลักษณะทางกายภาพของชุมชน
3. ศึกษาองค์ประกอบของชุมชน ทั้งทางด้านสังคม ศาสนา ประเพณี ความเชื่อ ผ่านรูปแบบทางสถาปัตยกรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษา ที่มุ่งศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาทางกายภาพของชุมชน และตัวบ้านที่เป็นที่อยู่อาศัย ผนวกกับการศึกษาอิทธิพลของสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่น ที่ส่งผลมาয়สิ่งก่อสร้างหรือสถาปัตยกรรม ดังนั้น ข้อมูลที่สำคัญเป็นอย่างยิ่ง คือการสำรวจสภาพปัจจุบันด้วยการถ่ายภาพ และการบันทึกจากแผนที่ ผนวกกับการ ร่างภาพ จากวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ รวมถึงการ วัดระยะผนงอาคารอย่างหยาบ ดังนั้นข้อมูลที่ได้ จึงมีรูปแบบดังต่อไปนี้

- ข้อมูลเอกสารศึกษาประวัติความเป็นมาของชาวนนนทบุรี การตั้งถิ่นฐานทางประวัติศาสตร์ ลักษณะทางสังคมวัฒนธรรมที่เป็นลักษณะเดิมของชุมชน
- ข้อมูลจากการศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องรวมถึงการศึกษาในบริบทของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม
- ข้อมูลปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์ ข้อมูลการตั้งถิ่นฐาน การอยู่อาศัย ของชุมชนแต่เดิม จนถึง การอยู่อาศัยของเจ้าบ้านในปัจจุบัน
- ข้อมูลจากการสำรวจทางกายภาพ จากการบันทึกการถ่ายภาพ และแผนที่ที่เป็นการสำรวจภาพรวมโดยข้อมูลบางส่วนอาจต้องขอความ

อนุเคราะห์จากหน่วยงานราชการ เช่น ขอเอื้อเพื่อแผนที่ของจังหวัดให้ เพื่อเป็นข้อมูลแห่งการศึกษา แต่ในกรณีที่สามารถบันทึกหรือลงรายละเอียดในแผนที่จริงได้โดยทำแผนที่เป็นจุด ๆ ของพื้นที่คร่าว ๆ

- ข้อมูลจากการสำรวจจริงวัด โดยกรณีศึกษาเลือกเฉพาะพื้นที่ที่น่าสนใจ เพื่อลงรายละเอียดของผังพื้น รูปด้าน รูปตัด รายละเอียดทางสถาปัตยกรรม และโครงสร้างต่าง ๆ เพื่อนำไปทำการวิเคราะห์ต่อไป

ขั้นตอนและการวิเคราะห์ข้อมูล

- วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของข้อมูลในกลุ่มที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับวัฒนธรรม และความเชื่อต่าง ๆ ที่ส่งผลมายังสถาปัตยกรรม

- วิเคราะห์ลักษณะทางกายภาพของเรือนพื้นถิ่นนนทบุรี

- วิเคราะห์ถึงเอกลักษณ์ของเรือนพื้นถิ่นนนทบุรี ที่มีคุณค่าต่อการศึกษาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น สรุปผลการวิเคราะห์ และเสนอแนะความเป็นไปได้ที่จะอนุรักษ์ สภาพแวดล้อมและสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นนนทบุรี

วิเคราะห์ถึงความสืบเนื่องหรือการเปลี่ยนแปลงโดยดูภาพรวมทางกายภาพที่เกี่ยวข้องเป็นหลัก

ขอบเขตของการวิจัย

ด้วยรูปแบบงานสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นในเขตพื้นที่จังหวัดนนทบุรี ในปัจจุบันค่อนข้างที่จะเลือนหายเนื่องจากเกิดจากการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน ซึ่งในปัจจุบันการครอบครองการใช้ที่ดินเป็นที่อยู่อาศัยที่เป็นปัจจุบันเป็นส่วนใหญ่ เพราะฉะนั้นเพื่อความสมบูรณ์ในการศึกษาจึงเลือกเก็บข้อมูลในพื้นที่สถานที่เก็บข้อมูล แบ่งตามพื้นที่ศึกษาต่าง ๆ ตามชุมชนที่มีความน่าสนใจทางการตั้งถิ่นฐาน ความ

หนาแน่นของชุมชน สภาพแวดล้อม ความเด่นชัดของวิถีชีวิต และลักษณะที่โดดเด่นทางสถาปัตยกรรม

จุดศึกษาที่ 1 บ้านหมู่ที่ 3 ต.บางคูเวียง

อ.บางกรวย จ.นนทบุรี

วัดสัมเกลียง ต.บางคูเวียง

อ.บางกรวย จ.นนทบุรี

ชุมชนริมคลอง หลังวัดสัมเกลียง

จุดศึกษาที่ 2 บ้านหมู่ที่ 5 ตำบลบางรักน้อย

อ.เมือง จ.นนทบุรี

ชุมชนริมคลอง บริเวณตรงกัน

ข้ามกับวัดโตนด

จุดศึกษาที่ 3 บ้านหมู่ที่ 1 ต.ศรีบางเมือง

อ.เมือง จ.นนทบุรี

วัดเฉลิมพระเกียรติ

ชุมชนหลังวัดเฉลิมพระเกียรติ

ชุมชนริมคลองอ้อมนนท์

ต.บางศรีเมือง อ.เมือง จ.นนทบุรี

โดยขอบเขตของการศึกษาโครงการนี้ ให้ครอบคลุมถึงเรื่องดังต่อไปนี้

- ลักษณะทางกายภาพของชุมชน หรือตัวบ้านที่เลือกเป็นกรณีการศึกษา

- บ้านและองค์ประกอบต่าง ๆ ในบริเวณบ้าน

- รายละเอียดทางสถาปัตยกรรมของบ้านที่เลือกเป็นกรณีศึกษา ซึ่งประกอบด้วย

- ผังพื้น

- รูปด้าน

- ทักษะภาพ

- รายละเอียดของสถาปัตยกรรม

- ระบบและวิธีการก่อสร้าง และวัสดุ

ก่อสร้าง

- การเปรียบเทียบความเหมือนกับ

ความแตกต่าง พัฒนาการความแปรเปลี่ยน และปัจจัยที่ส่งผลต่อการแปรเปลี่ยน

กรอบแนวความคิดที่ใช้ในการวิจัย

หากได้ศึกษาถึงปัญหาและปัจจัยต่าง ๆ อันเป็นตัวแปรต่อพัฒนาการและการเปลี่ยนแปลง ตลอดจนปัญหาที่เกิดขึ้นต่อชุมชน และเรือนพื้นถิ่นของชุมชนนนทบุรี เชื่อว่าคุณลักษณะที่ดั่งงามในองค์ประกอบเดิม ภูมิปัญญาเดิมและทรัพยากรทางสิ่งแวดล้อมที่ดั่งงาม เมื่อนำมาร่วมหรือปรับประยุกต์ให้เข้ากับกระแสความเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันอย่างเหมาะสม ในลักษณะของความร่วมสมัย ย่อมจะทำให้เรือนพื้นถิ่น ดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืนและงดงาม สะท้อนเอกลักษณ์ของตนและตอบสนองต่อวิถีชีวิตของผู้คนในชุมชนนี้ได้ดี และประสบผลสำเร็จแน่นอน และเพื่อให้การดำเนินการศึกษามีบรรลุผลที่สมบูรณ์ จำเป็นต้องใช้กรอบความคิดเป็นเครื่องมือในการนำไปสู่การวิเคราะห์และตีความ กรอบความคิดที่จะนำไปใช้ประกอบด้วย

- กรอบความคิดในการศึกษาสถาปัตยกรรมและชุมชน ในลักษณะภาพรวมหรือบริบทนิยม เพื่อเลือกกรณีศึกษา
- กรอบความคิดแบบเจาะลึกเฉพาะกรณี เพื่อศึกษารายละเอียด เมื่อเลือกกรณีศึกษาแล้ว
- กรอบความคิดแบบการศึกษาเปรียบเทียบ เพื่อพิจารณาความเหมือน ความแตกต่าง และความแปรเปลี่ยน รวมถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการแปรเปลี่ยนนั้น ๆ
- กรอบความคิดในด้านการอนุรักษ์ เพื่อพิจารณาศักยภาพของการคงอยู่ของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นนนทบุรี

ผลการวิจัย

หลังจากได้ศึกษา วิเคราะห์องค์ประกอบ และรูปลักษณะของเรือนพื้นถิ่นในแต่ละช่วงเวลาต่าง ๆ ทำให้พบว่า เรือนพื้นถิ่นนนทบุรี นั้นมีที่มาอันยาวนาน และค่อยเป็นค่อยไป มีวิวัฒนาการอันดีงาม สอดคล้องไปกับสภาพแวดล้อม และธรรมชาติอันเป็นที่ตั้งของเรือน แต่ทั้งนี้จากปัจจัยภายนอก

หลาย ๆ อย่าง และกระแสความเปลี่ยนแปลงจากสังคมเมืองที่มีกำลังมาก ทำให้เรือนพื้นถิ่น ในปัจจุบันเกิดการเปลี่ยนแปลงตาม สภาพการณ์ดังกล่าวออกไปหลายรูปแบบโดยที่ปัจจัยทางสภาพแวดล้อมเป็นเหตุผลสำคัญในลำดับรองลงไป เพราะเหตุว่าในบางท้องถิ่น กิจกรรมและสภาพแวดล้อมเดิมของตนกลับไม่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบเรือน และวิถีชีวิตของผู้คนในอดีตที่เคยเป็นมาอีกต่อไป ทั้งนี้แสดงให้เห็นถึงความแข็งแกร่งของวิถีชุมชน และความยั่งยืนของเรือนมีน้อย ไม่อาจต้านทานต่อกระแสความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวที่รุนแรงและรวดเร็วขึ้นได้ ลักษณะการเปลี่ยนแปลงของเรือนจากอดีตจนถึงปัจจุบันจึงแบ่งออกได้เป็นสองลักษณะ ตามรูปแบบทางกายภาพคือ

- การเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบต่าง ๆ โดยยังคงเค้าของรูปลักษณะองค์ประกอบเดิม
- การเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบ โดยมีได้คงเค้าลักษณะของรูปแบบเดิม

ทั้งนี้ การเปลี่ยนแปลงในรูปลักษณะแบบแรก จึงบ่งบอกได้ถึงความแข็งแกร่ง และความสำคัญในองค์ประกอบเดิมอยู่ อันเป็นผลมาจากการมีพัฒนาการที่สำคัญ และความจำเป็นต่อการใช้สอยในวิถีชีวิตประจำวันของผู้คน ซึ่งในประเด็นที่ศึกษา จึงได้กำหนดเลือกศึกษา และวิเคราะห์ ตลอดจนถึงการสรุปรูปแบบในองค์ประกอบ จากเรือนในประเภทดังกล่าวนี้เท่านั้น อันเป็นการสอดคล้องต่อการฟื้นฟู สืบทอด และรังสรรค์รูปแบบของเรือนอันเกี่ยวข้อง และเติบโตขึ้นจากรากฐานวัฒนธรรมที่แท้จริง

องค์ประกอบของเรือนจากอดีตจนถึงปัจจุบัน อันเป็นผลสะท้อนให้เห็นความยั่งยืนและการคงอยู่ ยังคงมีเอกลักษณ์ที่ดี และความสำคัญหลายประการอันเป็นปัจจัยที่ส่งผลถึงรูปแบบของเรือนพื้นถิ่นนนทบุรีในปัจจุบัน จึงได้นำรูปแบบที่ได้จากการศึกษาลักษณะของตัวเรือนต่าง ๆ นั้นมาสร้างรูปแบบของเรือนที่เป็นรูปแบบของบ้านต้นแบบนนทบุรี ซึ่งมีความสำคัญต่อการสืบสานให้คงอยู่ต่อไป ได้ทำการนำเอารูปแบบมาออกแบบเป็น 2 ลักษณะคือ

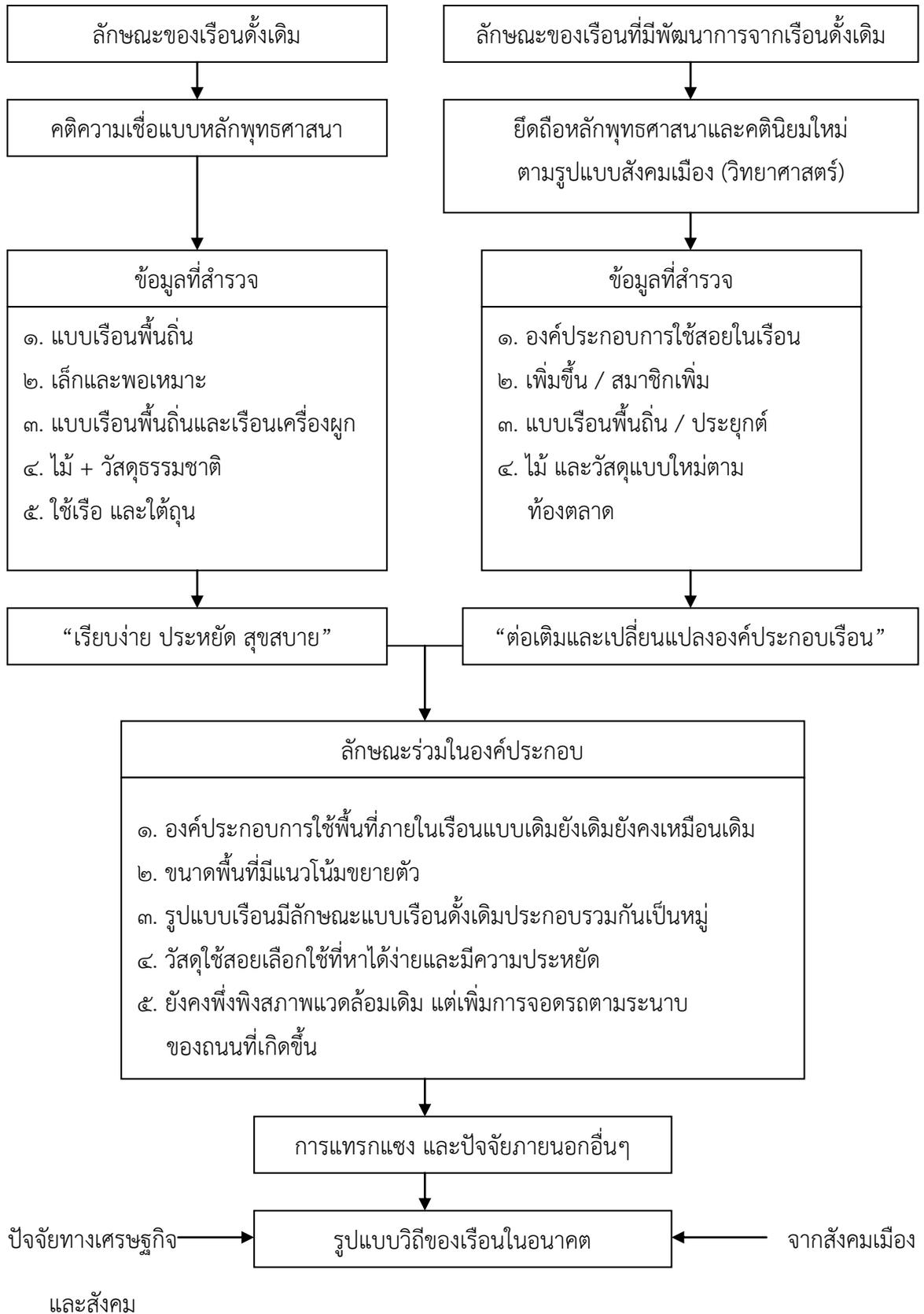
- 1 .บ้านดั้งเดิมนนทบุรี เป็นบ้านที่นำเอารูปแบบของเรือนพื้นถิ่นนนทบุรีมาใช้
- 2 .บ้านประยุกต์นนทบุรี เป็นบ้านที่นำเอาเรือนพื้นถิ่นนนทบุรีมาประยุกต์ให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสังคมในปัจจุบัน

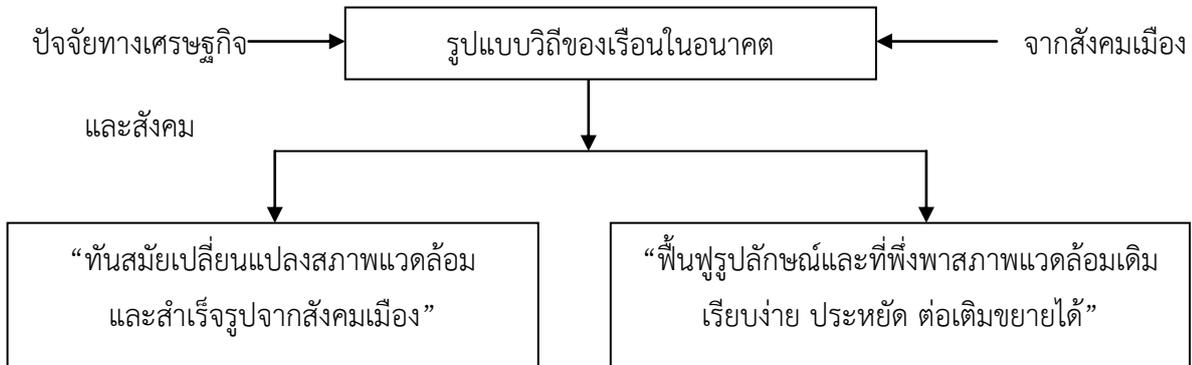
ข้อดี และข้อเสียของรูปแบบเรือนที่เสนอแนะ

ข้อดีของรูปแบบเรือนที่เสนอแนะทางด้านสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นนนทบุรี คือการประยุกต์ใช้และการดำรงคงอยู่แบบยั่งยืนในองค์ประกอบที่ดี ที่มีพื้นฐานพัฒนาการมาจากวัฒนธรรมเดิม ความเข้าใจและภูมิปัญญาที่เจริญขึ้นมาแต่บรรพบุรุษ นั้น

คือ ความสมถะ เรียบง่าย โปร่งโล่ง สะดวกสบาย เข้าใจธรรมชาติ และเลือกใช้วัสดุที่มีอยู่ในพื้นถิ่นของตน อันส่งผลสู่ความงามแบบธรรมชาติ ความงามแบบเรียบง่าย เป็นการใช้รูปแบบของผัง และรูปแบบของเรือนที่ยังคงอิงกับสภาพแวดล้อมที่เหมือนเดิม หรือใกล้เคียงของเดิมอยู่มาก โดยการปรับประยุกต์ให้เข้ากับองค์ประกอบของสภาพแวดล้อมที่จำเป็นต่อวิถีชีวิตในปัจจุบัน

ข้อเสียของรูปแบบเรือนที่เสนอแนะ คือการมุ่งเน้นที่ลักษณะของกายภาพอันสอดคล้องกับรูปแบบเดิม ทำให้มีข้อจำกัดอยู่บ้างในการเลือกใช้วัสดุอันเหมาะสม และใกล้เคียงกับรูปแบบดั้งเดิม แต่ทั้งนี้ก็มุ่งเน้น และพยายามเลือกใช้วัสดุที่มีประโยชน์ใช้สอยที่ดีกว่า(แก้ปัญหา หรือจุดอ่อนของวัสดุแบบเดิม) นอกจากนี้ข้อเสียก็คือ ดังที่ได้กล่าววิเคราะห์แล้วว่าความเจริญจากสังคมเมือง และสภาพแวดล้อมอย่างมาก อันส่งผลลบต่อรูปแบบโดยตรงของเรือนที่มีวิวัฒนาการมาทางด้านบวก ฟังก์ชันธรรมชาติ และสภาพแวดล้อมมากก็อาจทำให้รูปแบบของเรือนมีโอกาสเปลี่ยนแปลง และจำเป็นต้องเปลี่ยนรูปแบบ อาจทำให้สูญสลายไปได้ (แผนภูมิที่ 1)

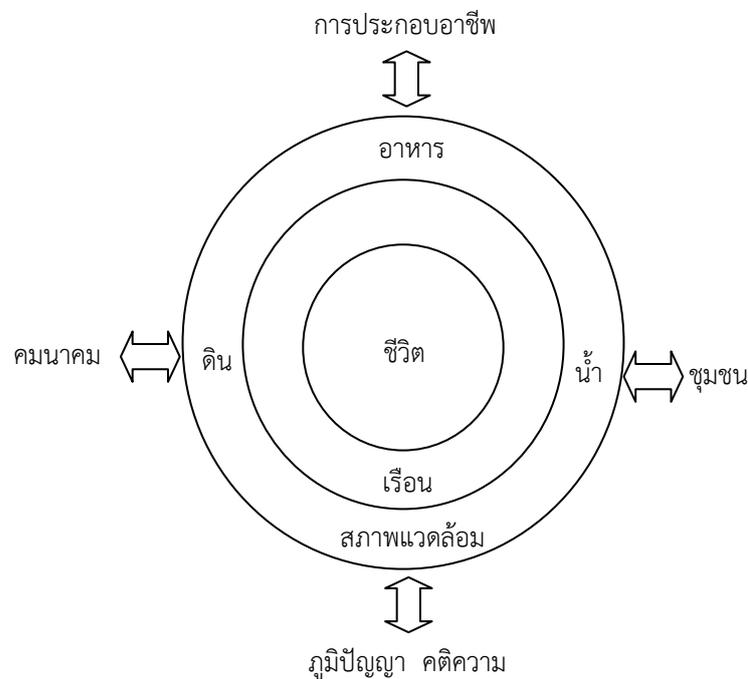
เรือนรูปแบบใหม่ (บ้านในสังคมเมือง)
๑. สร้างบ้านบนดินจึงต้องถมดินให้เท่าถนน ไม่ต้องการใต้ถุน
๒. ผังบ้านไม่เปิดโล่ง และยึดหยุ่น มักเป็นห้องต่าง ๆ ทำให้การขยายตัวยาก จำเป็นต้องสร้างใหญ่
๓. การก่อสร้างซับซ้อน ยุ่งยาก และมีราคาแพง ใช้พลังงานมาก ใช้วัสดุต่างถิ่นโดยสิ้นเชิง
๔. เน้นที่ความสวยงาม หูหราตามค่านิยมแบบสังคมเมือง
๕. ประโยชน์ใช้สอยและความสบายตามสภาวะแวดล้อมมีน้อย เพราะอาศัยการใช้ระบบเครื่องกล และอุปกรณ์ไฟฟ้า
๖. เมื่อดูหูหระ และมีหน้ามีตา จึงต้องทำรั้วและประตูแน่นหนา เพื่ออุปกรณ์ไฟฟ้า
๗. การมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนบ้านน้อยลง
๘. การสร้างเรือน คือการให้รางวัลกับชีวิตเป็นการสร้างเพื่อการเป็นอยู่อย่างมีหน้ามีตาในสังคม และสร้างฐานะให้ร่ำรวย

รูปแบบเรือนที่เสนอแนะ
๑. มีผังแบบกริด / ขยายได้ง่าย
๒. พื้นฟูและพึ่งพิงสภาพแวดล้อม ไม่มีการถมที่ / ปรับตัวตามรูปแบบเดิม
๓. องค์ประกอบพื้นที่ใช้สอยครบถ้วน มีการแบ่งห้องบ้างเพื่อความเหมาะสม
๔. การจัดองค์ประกอบการใช้สอยภายในร่วมกลุ่มในพื้นที่เดียวกัน แบบเรือนพื้นถิ่น
๕. ประโยชน์ใช้สอย ประหยัด และดูแลรักษาได้ง่าย ไม่สิ้นเปลือง
๖. วัสดุหาได้ง่ายตามท้องตลาด ทั้งนี้เน้นความคงทนและประหยัด ไม่ทำลายสภาพแวดล้อม ก่อสร้างได้ง่าย ไม่ซับซ้อน
๗. ปรับเปลี่ยนและเพิ่มเติมองค์ประกอบที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในรูปแบบใหม่แบบการยึดหยุ่น เช่น การทำพื้นที่จอดรถในระนาบถนน เพื่อให้เข้ากับวิถีชีวิตที่สะดวกขึ้น
๘. การสร้างครอบครัวและวิถีชีวิตพอเพียง และยั่งยืน กลับสู่ความร่มเย็นเป็นสุข

สรุปและอภิปรายผล

ผู้วิจัยได้สรุปและนำเสนอแบบบ้านต้นแบบ นนทบุรีโดยอาศัยผู้ช่วยวิจัยให้นำเสนอเป็นรูปแบบไว้ 2 ลักษณะโดยมีแนวคิด คือบ้านที่รักษาไว้ซึ่งรูปแบบสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นนนทบุรี อันมีคุณค่าควรแก่การเก็บรักษาไว้ ไม่ให้สูญสลายไปกับระยะเวลา และวิวัฒนาการความก้าวหน้าทางด้าน

สังคม อันก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำของงานสถาปัตยกรรมจึงได้รวบรวมข้อมูลและออกแบบบ้านต้นแบบนนทบุรี บ้านที่เหมาะสมกับเมื่อนนทบุรี สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมแม้จะล่วงเลยผ่านระยะเวลายาวนาน ทั้งทางด้านรูปแบบ สี การเลือกใช้วัสดุ รวมถึงสอดแทรกเรื่องของการประหยัดพลังงานเข้าไว้อีกด้วย (แผนภูมิที่ 2)

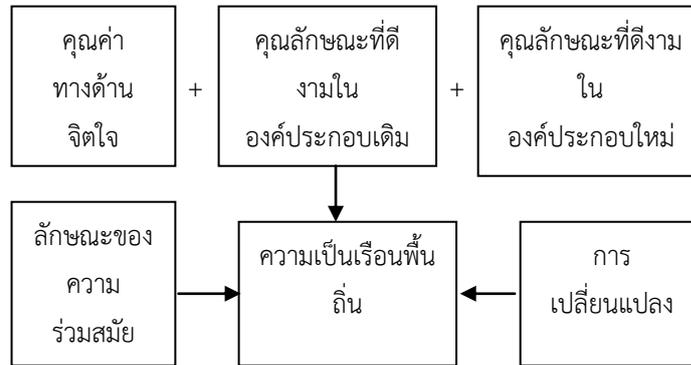
แผนภูมิที่ 2 แสดงรูปแบบความสัมพันธ์ของเรือนที่ศึกษากับปัจจัยภายนอก

จากการศึกษาลักษณะการเปลี่ยนแปลงของเรือนจากอดีตจนถึงปัจจุบันจึงแบ่งออกได้เป็นสองลักษณะ ตามรูปแบบทางกายภาพ คือ

- การเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบต่างๆ โดยยังคงเค้าของรูปลักษณะองค์ประกอบเดิม
- การเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบ โดยมีได้คงเค้าลักษณะของรูปแบบเดิม

ทั้งนี้ การเปลี่ยนแปลงในรูปลักษณะแบบแรกจึงบ่งบอกได้ถึงความแข็งแกร่ง และความสำคัญในองค์ประกอบเดิมอยู่ อันเป็นผลมาจากการมีพัฒนาการที่สำคัญ และความจำเป็นต่อการใช้สอยในวิถีชีวิตประจำวันของผู้คน ซึ่งในประเด็นที่ศึกษาจึงได้กำหนดเลือกศึกษา และวิเคราะห์ ตลอดจนถึงการสรุปรูปแบบในองค์ประกอบ จากเรือนใน

ประเภทดังกล่าวนี้เท่านั้น อันเป็นการสอดคล้องต่อ เกี่ยวข้อง และเติบโตขึ้นจากรากฐานวัฒนธรรมที่ การฟื้นฟู สืบทอด และสร้างสรรค์รูปแบบของเรือนอัน แท้จริง (แผนภูมิที่ 3)

แผนภูมิที่ 3 คุณค่าของเรือนพื้นถิ่น และสภาพแวดล้อม

องค์ประกอบของเรือนจากอดีตจนถึงปัจจุบัน อันเป็นผลสะท้อนให้เห็นความยั่งยืนและการคงอยู่ ยังคงมีเอกลักษณ์ที่ดี และความสำคัญหลายประการอันเป็นปัจจัยที่ส่งผลถึงรูปแบบของเรือนพื้นถิ่นนนทบุรีในปัจจุบัน จึงได้นำรูปแบบที่ได้จาก

การศึกษาลักษณะของตัวเรือนต่างๆ นั้นมาสร้างรูปแบบของเรือนที่เป็นรูปแบบของบ้านต้นแบบนนทบุรี ซึ่งมีความสำคัญต่อการสืบสานให้คงอยู่ต่อไป

บรรณานุกรม

ก่องแก้ว วีระประจักษ์.(2551). การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม .[ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก <http://guru.sanook.com/encyclopedia>

ชาติ ภาสกร .(2549).**บทเรียนสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น** พิมพ์ครั้งที่ 1.กรุงเทพฯ:เอกสารการพิมพ์ งานบริการวิชาการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

ญาณี สรประไพ. (2538). **การสืบเนื่องและการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมชาวสวนจังหวัดนนทบุรี**. ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชามานุษยวิทยา คณะมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- ทิฆัมพร ลอยศักดิ์วงศ์. (2547). **การศึกษารูปแบบเรือนพื้นถิ่น ตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา**. ปรินญาสถาปัตยกรรมศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สมใจ นิ่มเล็ก. (2545). **สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นเรือนชาวสวน พิมพ์ครั้งที่ 1**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุดจิต สนั่นไหว. (2550). **สถาปัตยกรรมในประเทศไทย - สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น**. ปรินญาสถาปัตยกรรมศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต.
- สีบพงศ์ อาชีวีปริสุทธิ. (2547). **การศึกษาความสัมพันธ์ทางกายภาพเพื่อการออกแบบปรับปรุงสภาพสิ่งแวดล้อมทางกายภาพของ 2 ฝั่ง แม่น้ำเจ้าพระยา**. ปรินญาสถาปัตยกรรมศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักงานจังหวัดนนทบุรี. **ข้อมูลทั่วไปจังหวัดนนทบุรี**.(2551).[ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก <http://www.nonthaburi.go.th>
- อุปถัมภ์ รัตนสุภา. (2551). **สถาปัตยกรรมพื้นบ้านเกาะสมุย**. ปรินญาสถาปัตยกรรมศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
- อำนาจ จำรัสจรุงผล .(2551). **ผลกระทบของการพัฒนาเมืองต่อการอนุรักษ์พื้นที่สีเขียว: กรณีศึกษาคลองอ้อมนนท จังหวัดนนทบุรี**. เค้าโครงคุณภูมิพนธ์ สาขาสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้าง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์